

Klemens Höfflin,
vabatahtlik Saksamaalt

Mida silmas pidada,
kui on vaja hinnata
töövõimet?

Vaimupuudega
inimesed õppisid
säästvalt tarbima?

Sotsiaalkaitseminister
Kaia Iva

Kevadine küpsisetort

MEIE INIMESED:

AHTI

LK 2-4

SISUKORD

- 1 >> JUHTKIRI:
Janek Muru
- 2-4 >> MEIE INIMESED:
Ahti Laoväli
- 5-6 >> MEIE VABATAHTLIK:
Klemens Höfflin
- 7-9 >> MEIE MINISTER:
Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva
- 10-11 >> TASUB TEADA:
Kas ja kuidas toetatakse
erihooletandeteenuseid vajavaid
päriselodus elavaid inimesi?
- 12 >> TASUB TEADA:
Mida teha, kui su lähedane endaga enam
vaimselt hakkama ei saa?
- 13 >> SÜNDMUS:
Säästva tarbimise koolitused
- 14-15 >> SÜNDMUS:
Avati uus töökeskus Türil.
- 16-17 >> SÜNDMUS:
Bussiseiklus Horvaatias
- 18 >> TARKUSETERAD:
Kuidas tulla toime liigse infotulvaga
- 16-17 >> KÖÖGINURK:
Kevadine küpsisetort

TOIMETUS

JANEK MURU
peatoometaja
janek@vaimupuu.ee

KERTTU RAKKE
keeletoimetaja

MARGUS ENNO
tegevtoimetaja

MERIKE RAMOT
Haldus/arendus

TAIRE EHAVER
Kööginurga toimetaja

TIINA AZOJAN
Fotograaf

Toimetuse üldinfo:
Gsm: +(372) 5563 4449
toimetus@vaimupuu.ee
www.vaimupuu.ee

Makett ja kujundus:
Ragne Rikkonen-Tähnas
küljendus: Janek Muru,
Vaimupuu

Trükk: Printimiskeskus OÜ
Paber: G-Print (kaaned: G-
Print 250g/m² ja sisu G-Print
150g/m²)

FOTO: Christina Pihel,
Lauka Päevakeskus

Vaimupuu on viieaastane!

Viis aastat tagasi, 12. jaanuaril 2012, toimus suur Vaimupuu pidu, kus olid esindatud erinevad vaimupuudega inimeste organisatsioonid, meie sõbrad, koostööpartnerid ja sponsorid ning isegi kaks ministrit – tollane sotsiaalminister Hanno Pevkur ja justiitsminister Rein Lang. Esinesid mitmed tuntud Eesti muusikud. Toimus ajakirja Vaimupuu esimese numbri esitlus, esmakordselt näidati Vaimupuu reklaamklippi, kus löid kaasa vaimupuudega inimesed. Sellest on juba möödas 5 aastat! Küll alles aeg lendab!

Oleme 5 aastaga nii kiiresti kasvanud, et mõtlen vahel: kas see kõik toimubki reaalselt? Praegu-seks on trükitud ajakirja väljaandmine muutunud teisejärguliseks, oleme kolinud internetti. Lisaks korraldame vaimupuudega inimestele koolitusi ja üritusi. Elu on põnev!

Veebruaris pahas Kāo Päevakeskuse esinduskogu Postimehes, et nende õuele ehitatakse kodu erihooldekandeteenuse saajatele ehk neile, kes varem hooldekodus elasid. Siit tekkis küsimus: miks toetab riik 2500 erihooldekandeteenuseid saavat inimest, ent 12 000 raske ja sügava puudega inimest, kes elavad päris kodudes ning kelle eest peavad hoolitsema sugulased, ei saa mingit abi. Käesolevas ajakirjanumbris toome ära sotsiaalministeeriumi vastuse.

Minu arvates peaks nõrgemaid inimesi aitama mõistlikkuse piirides, mitte kulutama aega tühjade asjade üle vaidlemise peale. Sotsiaalministeerium töötab ju inimeste heaks!

Juttu tuleb sotsiaalkaitseminister Kaia Ivaga, kes räägib oma mõtteid sellest, kuidas saab puuetega inimeste elu paremaks teha.

Sel aastal ilmub Vaimupuu paberil 4 korda aastas. Meie tegemistega saab paremini kursis olla meie kodulehel www.vaimupuu.ee. Igal nädalal uued uudised!

Lõpusõnadeks valisin Toivo Niibergi luuletuse, mille ta tegi Vaimupuu 5. sünnipäeva puhul.

*Vaimupuul on sada oksa,
vaimupuul on tuhat õit,
vaimupuu on igihaljas
tema varjus olla võid...*

Soovime kõigile ilusat kevadet!

KALLIS LUGEJA!

Kui Sul on ettepanekuid, millest või kellest meie ajakirjas edaspidi juttu peaks olema, anna meile teada! Väga oodatud on nii ajakirjanduslikud kui kunstilised kaastööd.

Kui soovid meie ajakirja tellida (tasuta) või väljaandmist toetada, võta meiega ühendust!

Toimetuse telefon: 55634449 e-posti aadress: toimetus@vaimupuu.ee

www.vaimupuu.ee
MTÜ Vaimupuu

Alates 27. juunist 2013 on MTÜ Vaimupuu riikliku tulumaksusoodustusega sihtasutuste nimekirjas.

Ahti ja tema ema Helmi

AHTI LAOVÄLI - SPORTLIK TANTSULÕVI

Ahti Laoväli on muheda olekuga noormees, kel soengus kukla peal väike „saba“. Igapäevaselt käib ta Vahtra Tugikeskuses ja võõras silm ei pruugi märgatagi, et Ahti natuke teistsugune on.

TEKST: Janek Muru
FOTOD: Tiina Azojan & erakogu

Ahti sündis 1975. aasta aprillis suure pere pesamunana – tal on neli vanemat venda ja üks õde. „Selle perega oli meil niimoodi, et „minu“ lapsed, „sinu“ lapsed ja Ahti oli „meie“ laps,“ räägib Ahti ema Helmi Laoväli. Tänapäeval nimetatakse sellist peret kärgpereks. Kui Ahti kooli läks, oli aeg, kus kõik pere kuus last korraga koolis käisid.

Tollal elasid nad Kunda linna lähedal ja Ahti vaimset mahajäämust ei pannud keegi algul tähele. Teiste laste-

ga sai Ahti hästi läbi, aga tähed ja numbrid ei tahtnud enne kooli kuidagi pähe jääda. Ka klotsid läksid tihti peale valesti, aga vanemad arvasid, et lapse asi – küll koolis teistele järel jõuab ja asjadele pihta hakkab saama. Aga ei hakanud.

NELI AASTAT ESIMESES KLASSIS

Kunda Keskkoolis taheti Ahtit komisjoni otsusega õpikustega laste kooli saata, aga Helmi oli vastu. Uus kool oleks tähendanud internaadis elamist, aga Ahti oli ju alles väike. Kavalusega viilis Helmi komisjoni ette minekust eemale ja Ahti õppis ka teise aasta esimeses klassis. Koolis pidi ju käima ja ilma komisjoni otsuseta ei saanud teda teise kooli saata.

Kolmandal aastal suunati Ahti Vaeküla eriinternaatkooli. Ka seal käis Ahti kaks aastat esimeses klassis.

„Igavene häda ja rist oli selle koolis käimisega,“ meenutab Helmi. Kundast tuli sõita esmaspäeva hommikul 25 kilomeetrit Rakverre, seal oli Vaeküla kooli buss vastas. Reedel tõi buss õpilased ja õpetajad taas Rakverre, kust igaüks oma koju läks. Kui Ahti õde hakkas käima Rakvere Pedagoogikakoolis, sõitis tema Ahtiga Rakverre. Reedeti käis ema Ahtil Rakveres vastas – soojemal ajal mootorrattaga, talvel autoga.

Kõige paremini läks Ahtil kehalise kasvatuses tunnis, aga tähed ja numbrid Ahtile meeldima ei hakanudki. Helmi usub, et tänapäeval leitaks kindlasti ka Ahtisugusele poisile koolis rakendust, aga nõukogude ajal soovitati vanematel poiss koju jätta.

„Füüsiliselt oli ta ju terve, midagi oleks ta saanud ju ikka teha,“ on Helmil siamaani kahju, et Ahtil koolitee pooleli jäi.

RAPLA JA VAHTRA TUGIKESKUS

Kui Helmi ema vanemaks jäi, kolisid Ahti vanemad Raplasse. Ühiselt osteti siia maja ja Helmi ei kahetse: „Seal Kunda külje all hakkas ju kõik allamäge minema, kui kolhoosid lagunesid!“

Et Ahti niisama kodus ei istuks, otsisid vanemad talle tegevust puuetega inimeste ühingu, koos käidi laagrites ja mujal. Vanemad innustasid teda sportima ning Ahti on kergetõustikuvõistlustelt aastate jooksul palju medaleid koju toonud.

Ahti 8-kuuselt.

Ahti igapäevaelu muutus, kui 2003. aastal loodi Vahtra Tugikeskus. Nagu paljud omataolised, sündis ka see tänu lastevanematele, kes ei tahtnud, et nende vaimupuudega lapsed pärast kooli niisama logelema jääksid. Oli vaja kooskäimise kohta, et noored saaksid omavahel suhelda ja uusi oskusi omandada. Üks neist aktiivseist lastevanemaist oli Helmi.

Aasta hiljem läks asi tõsisemalt käima, kui saadi kasutusse üks Vahtra tänava eramaja. Seal oli ruumi kõige jaoks – oli saal, kus tantsida, toad käsitöö tegemiseks ning poisid leidsid tegevust õues. Praegu käiakse koos Rapla Kultuurikeskuse maja ühes tiivas, kus Vahtra Tugikeskuse kasutada on kaks pisikest tuba ja köök, kus ühiselt süüa valmistatakse. Tantsimiseks ja ürituste läbiviimiseks saavad nad kasutada Rapla Kultuurikeskuse saali. Tulevikus on lootus saada paremad ruumid uude Rapla Hooldekeskusesse, mille ehitamise algust paljud raplased pikisilmi ootavad.

10-aastaselt vanematega näärde ajal.

Vahtra Tugikeskus on üle Eesti tuntud oma iga-aastase üritusega „Vahtra „Tantsud tähtedega““, kus kohalikud omavalitsuse, kultuuri- ja ärimaailma esindajad tantsivad Vahtra Tugikeskuse noortega. Ahti on seal alati kaasa löönud ning häid kohti saanud.

Helmi leiab, et Vahtra Tugikeskus on Ahtile väga hästi mõjunud. Ka kodus on hakanud ta soovitama, mis toitu võiks järgmisena teha. Varem seda polnud. Oma arvamus on tal nii riitumise kui tantsimise osas.

Ahti soengut ehib „saba“ kuklal. Kui sellised soengud üle kümne aasta tagasi moodi tulid, tahtis Ahti endale samuti sellist, siamaani ei raatsi ta sellest loobuda. Emal lubab ta seda vaid kärpida, mitte ära lõigata.

Viimati üllatas Ahti Helmit sügisel, Rapla Hooldekodu 20. sünnipäevapeol. Seal oli kohal DJ, mängiti diskomusikat. „Seda tantsu sina ei taipa, ma lähen võtan Mari tantsima,“ oli Ahti Helmile öelnud. Mariga meeldib Ahtile kõige rohkem tantsida ja diskomusika on tema lemmik – siis ei pea tantsupõrandalt ära tulema, saab tantsida nii kaua, kui tahad.

Vanema vennaga Riia loomaaias.

PRAEGUSED TEGEMISED

Ka praegu ei tunne Ahti lugemise ja kirjutamise vastu mingit huvi. Oma sügava vaimupuudega on ta 100% töövõimetu ja teda töövoimereform ei puuduta. Kodused tööd aga saab kenasti tehtud, kui suunata. „Siis teeb ta kõik õigesti, kui ülesanded ühekaupa ette öelda,“ räägib Helmi. „Talle tuleb kõike aeglaselt ja selgelt öelda.“ Eriti hästi tulevad Ahtil välja tööd, kus on jõudu tarvis.

„Ahtile meeldivad musklis mehed,“ räägib Helmi. „Neid ta alati vaatab, telekast ja arvutist, ja proovib ise ka sinnapoole.“

Ahti käib abis oma tuttavall Voval, kel on liikumispuue. Tugev Ahti aitab sajakilose mehe trepist üles ja alla, teeb tema eest jõudu ja liikumist nõudvaid töid. Vova aitab Ahtit oma nõuannetega. Koos käiakse palju ringi, mitu korda on isegi rongiga Tallinnas käidud.

Väga edukas on Ahti boccia-mängus. See on värviliste pallidega mäng, kus väga oluline on täpsus ja kesken-dumine.

Kodus on Ahtil oma tuba ja kaks televiisorit. Üks on mängude jaoks, teist vaatab ta niisama. Ahtil on ka DVD-mängija ja kõik „Vahtra „Tantsud tähtedega““ DVD-d, neid ta vaatab tihti ja näitab ka emale. ■

Ahti on alati muheda olekuga.

Klemens Höfflin

Klemens Höfflin aasta vabatahtlikuna Viljandis ja Karulas

TEKST: Küsitles Janek Muru, Vaimupuu
FOTOD: Tiina Azojan, vabatahtlik

Klemens Höfflin on noormees Saksamaalt, kes Euroopa noorte-vahetuse-programmi kaudu töötas aasta aega kuni 2016 sügiseni vabatahtlikuna Viljandi Näituse Kodus ja Karula Kodus.

KUIDAS KIRJELDAKSID OMA LAPSEPÕLVE?

Ma olen pärit Herbrechtingenist Lõuna-Saksamaal. Mul oli väga hea lapsepõlv, sest ma sain palju õues olla ja meie peres on muusika alati väga tähtis olnud. Mu vend ja õde on minust vanemad ja käivad linnas ülikoolis. Mina elasin enne Eestisse tulekut oma vanematega väikeses külas.

Mul on gümnaasiumiharidus, Saksamaal on see 12 aastat nagu Eestiski. Meie koolis olid tähtsad keeled ja lõpueksamid tegin prantsuse, saksa ja inglise keeles. Nüüd tahan ülikoolis arstiks õppida.

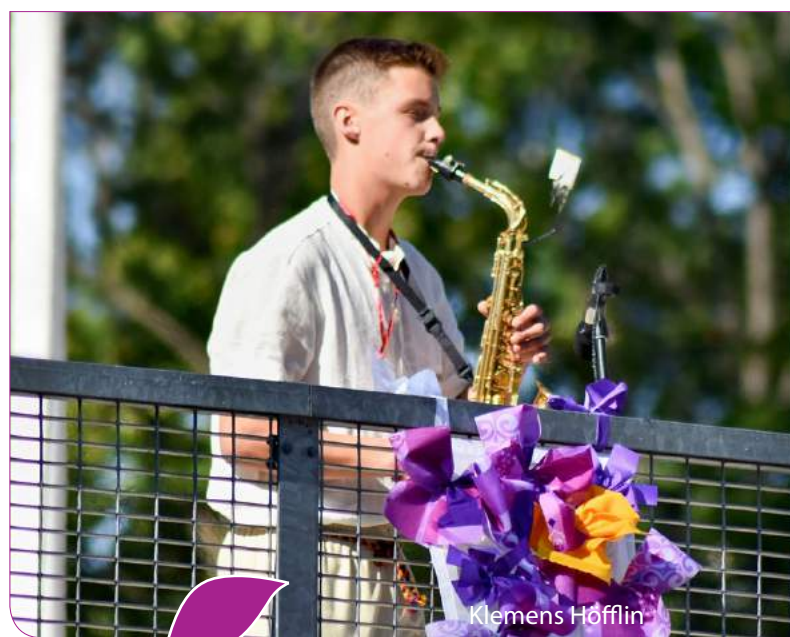
KUIDAS TEIST SAI VABATAHTLIK JA MIKS JUST EESTI?

Pärast gümnaasiumi tahtsin kindlasti välismaale minna, aga mitte niisama reisida, vaid ka midagi inimeste heaks teha. Ma tahtsin kindlasti Euroopasse jääda, aga olin juba palju käinud Lääne- ja Lõuna-Euroopas. Mind huvitasid väga põhjamaad, nagu Norra, Läti, Rootsi ja ka Eesti. Samuti võlus mind võimalus uusi keeli õppida.

Siis vaatasin lihtsalt, milline töökoht sobib mulle kõige paremini ja valik langes Näituse ja Karula Kodule.

MILLINE NÄGI VÄLJA SINU TÖÖ VABATAHTLIKUNA?

Minu peatööks oli tegevus kliendiga. Pärast hommikusööki alustasime tihti hommikuvõimlemisega. Koos mängisime palju mängu nii toas kui õues, maja ümber või pargis. Jalutasime palju, aga tegime ka sporti

Klemens Höfflin

– jooksi, mängisime korvpalli ja jalgpalli ja muud. Viljandis saime kasutada spordihoonet, ilusa ilmaga puhkasime Viljandi järve ääres rannas ja käisime ujumas. Kehvema ilmaga tegime käsitööd, näiteks joonistasime või meisterdasime midagi savist või hoopis küpsetasime köögis. Ka tööd tegime koos – talvel lükkasime lund, suvel pühkisime õue ja kastsime taimi. Väga palju laulsime ka, sest ma mängin klaverit ja saksofoni, aga klientidele meeldib väga muusika. Muidugi olin ka abiks poes või arsti juures käimisel.

Ka niisama lobiseda oli tore, sest tegevusjuhendajad ja kliendid olid väga sõbralikud. Käsime ka ekskursioonidel ja nii sain külastada Taevaskoda, Elistvere loomaparki, spaasid, muuseumi, Kuremäe kloostrit ja palju teisi huvitavaid kohti.

KUIDAS NÄITUSE KODUS JA KARULA KODUS TEISTE TÖÖTAJATEGA LÄBI SAID?

Alguses ma ei osanud hästi eesti keeles rääkida, töötajad proovisid minuga suhelda inglise või saksa keeles või viibete abil. Kõik olid väga sõbralikud ja andsid mulle aega kohanemiseks, nii et ma tundsin end hästi mugavalt ja meievaheline usaldus tugevnes iga päevaga.

KUIDAS SA EESTI KEELE ÄRA ÕPPISID JA KUI KAUA SEE VÕTTIS AEGA?

Alustasin eesti keele õppimisega natukene juba Saksamaal, Eestis oli mul kogu aeg eesti keele õpetaja, kes aitas ja õpetas väga hästi. Eesti keel ei ole nii raske, kui arvatakse. Mõned asjad on kindlasti rasked, aga väga palju on ka lihtsam kui teistes keeltes. Ma tahtsin väga eesti keelt õppida ja grammatika ei olnud alguses kõige tähtsam. Ka kaastöötajad parandasid ja õpetasid mind. Umbes poole aastaga teadsin sõnavara, mis oli minu töö jaoks tähtis. Seejärel õppisin veel, sest tahtsin veel paremini rääkida ja augustis 2016 tegin ära eesti keele eksami.

SA OLID AASTA EESTIS. KUI PALJU SA SAID TEADA EESTI KULTUURIST?

Ma sain teada väga palju Eesti kultuurist, sest tähistasime koos erinevaid pühi ja tähtpäevi. Õppisin ka Eesti rahvatantsu ja reisisin teiste vabatahtlikega Eestis ringi. 25. augustil toimus Viljandis erivajadustega inimeste laulupidu „Laulan helisema maa“. See oli väga tore päev! Kohtasin palju tuttavaid. Kõik laulsid koos, olid energilised ja õnnelikud. Inimestel olid seljas ilusad riided ja ka ilm oli ilus.

MIS MÕTTEID TEKITAS SINUS VAIMUPUUDEGA INIMESTEGA TÖÖTAMINE?

Mulle meeldis see väga, sest vaimupuudega inimestel on lihtsalt teistsugused ideed. Meil oli koos väga tihti tore ja lõbus, sest nad ütlevad sageli otse välja, mida nad parajasti mõtlevad. Ma olen väga rõõmus, et sain nendega koos olla!

KAS TEIL ON PLAANIS EESTISSE TAGASI TULLA?

Ma tahaksin kindlasti järgmisel suvel tagasi tulla, sest ma juba igatsen oma tööd ja inimesi. Olen mõelnud et võiks tulla noorte laulupeo ajaks või Viljandi Folgile.

KAS UNISTATE TIHTI?

Praegu tahaksin ülikooli lõpetada ja nii palju reisida, kui võimalik. Kunagi tulevikus tahaksin ka oma pere luua. Muidugi tahaksin jätkata vabatahtlikku tööd ja oleks vahva, kui ka teised tahaksid seda teha.

Viljandis erivajadusega inimeste laulupeo rongkäigus. Klemensi kõrval Võisiku Kodu juht Terje Teder.

KOKKUVÕTE

Klemens töötas ühe aasta vabatahtlikuna Eestis.

Talle meeldis väga töö vaimupuudega inimestega.

Klemens õppis selgeks eesti keele

Kaia Iva

Sotsiaalkaitseminister KAIA IVA

TEKST: Vaimupuu
FOTOD: Erakogu

PALUN TUTVUSTAGE END!

Oma lapsepõlve veetsin Järvamaal, Poa-ka külas. Mul on kaks vanemat õde, noorem õde ja noorem vend. Esimesed 3 klassi käisin Kirna algkoolis, sealt edasi läksin Türi Keskkooli ja kuna mul oli kindel soov saada matemaatikaõpetajaks, siis keskkooli läksin

Nõosse matemaatika klassi ja sealt edasi Tallinna Pedagoogilisse Instituuti. Töötasin Türil õpetaja ja õppealajuhatajana 10 aastat, seejärel kindlustuses piirkonna juhina, 3 aastat Türi linnapeana ja klaasitehases müügijuhina. Olin kaks koosseisu riigikogu liige ja enne ministriametisse nimetamist töötasin aasta Türi lasteaia direktori kohusetäitjana.

Olen abielus olnud 33 aastat, meil on 2 täiskasvanud poega ja tütar, kes õpib kolmandas klassis. Pühendan enamiku vabast ajast perele, lastele, kodule ja aiatöödele, seetõttu ajakulukaid hobisid hetkel pole. Teatrikülastused, seenelkäigud, küpsetamine ja hoidistamine leiavad aga ikka tee minuni.

MILLINE ON TEIE NÄGEMUS PUUETEGA INIMESTE OLUKORRAST JA TÖÖREFORMI TULEMUSTEST EESTIS? KAS TÖÖREFORM ON ENNAST ÕIGUSTANUD?

Ühiskonna kohta räägib palju see, kuidas nõrgematesse suhtutakse. Kas nad on oodatud tööturul aktiivselt kaasa lööma, kas neile on loodud võimalused eneseteostuseks, kas nad tunnetavad, et neid on riigi hästi toimimiseks vaja. Kõik me tahame ju tegelikult tunda end vajalikuna, see ei ole puuetega inimeste puhul teisiti.

Töövõimereform aitabki viia kokku tööandja ja vähenenud töövõimega töötaja. Uuringud näitavad, et tööandjad tunnetavad tööjõupuudust ning näevad lahendust muuhulgas vähenenud töövõimega inimeste palkamises, kuid vajavad praktikas tuge. Selleks pakub töötukassa teenuseid, mis on suunatud tööandjatele, kelle juures töötavad vähenenud töövõimega inimesed või kes soovivad neid värvata.

Töövõimereformi lõplik õnnestumine sõltub aga sellest, kas tööandjad palkavad töövõimekaoga inimesi ning kas suudetakse töövõimekao teket ennetada, sh vähendada üha kasvavat tööõnnetuste hulka.

KUI OLEKSITE SAANUD ISE TÖÖREFORMI ETTE VALMISTADA, SIIS MIDA OLEKSITE TEINUD TEISITI?

Sotsiaalministeerium ühes huvigruppidega on teinud pikaajalist head tööd reformi väljatöötamisel.

Selle tulemusena on Töötukassas registreeritud vähenenud töövõimega inimestest 2016. aasta jooksul tööle saanud 2423 inimest, selle aasta jaanuaris on rakendust leidnud 495 vähenenud töövõimega inimest. Kõige enam kasutatavad teenused nende seas on olnud koolitused ja tööpraktika, mis näitavad seda, et nad ei erinegi niivõrd nn tavalistest tööotsijatest. Vajadus on täpselt samade tugiteenuste järele.

Igat suuremat reformi ette valmistades peab palju tähelepanu pöörama sellele, kuidas reformist inimestele räägitakse ja millised on sõnumid. Mida rohkemaid inimesi see puudutab, seda suurem on tõenäosus, et info ei jõua inimesteni ja see tekitab omakorda asjatuid hirme. Seega selgitamist ei ole kunagi liiga palju.

Kohalike omavalitsuste teenuste arendamise toetamine oleks pidanud aga algama varem. Alles eelmisel aastal toimus esimene taotlusvoor Euroopa Liidu lisarahastusele. Sel aastal pärast omavalitsuste liitumist toimub teine voor, loodame, et uued omavalitsused suhtuvad väga tõsiselt sellesse võimalusse.

KUIDAS HINDATE PUUETEGA INIMESTE OLUKORDA TÖÖTURUL? MIDA SOOVITATE TÖÖANDJATELE, KES KAHTLEVAD, KAS VÕTTA TÖÖLE PUUETEGA INIMESI?

Eestis on äriregistri järgi 117 000 majandustegevusega ettevõtet ja nendest kolmandik on valmis täna võtma tööle vähenenud töövõimega inimesi. See on suur asi. Möödunud aasta lõpul Sotsiaalministeeriumi tellimisel valminud uuring näitas, et juba 75% inimestest, kellele endale pole püsivat töövõimekadu ega vähenenud töövõimet määratud, suhtuvad vähenenud töövõimega inimestega koos töötamise positiivselt.

Tööandjate valmisolek suureneb, sest nutikad tööandjad teavad, et erinevad inimesed annavad nende ettevõtetele lisaväärtust. Hea avaliku eeskujuna on mitmed kaubandusketid juurutanud nn uut normaalsust, et meie seas on puudega inimesed, kes ka aktiivselt töötavad. Tööandjatele, kes täna veel muutuseid pelgavad, soovitame pöörduda Töötukassa poole nõu saamiseks, sest sageli ongi ju hirmu või valmisoleku puudumise põhjuseks lihtsalt teadmatus.

Pahkla Camphilli külas tutvus Kaia sealsete elanike käsitööga – mesilasvahast küünaldega.

MIDA UUT ON PUUETEGA INIMESTE JAKS TOOMAS SEADUSED?

Hetkel ei ole suuremaid muudatusi päevakorras, jätkame töövõimereformi rakendamisega ja loodame, et üha enam vähenenud töövõimega inimesi leiab eneseteostust pakkuvat rakendust. Suuremaks muutuseks üldises plaanis saab pidada pensionireformi, kus tulevikuvaates muutub meie pensionisüsteemi 1. samm sõltuvaks töötatud ajast ja 2. samm sissetuleku suurusest. Tänase süsteemi jätkumisel oleksid liiga paljud pensionärid tulevikus vaesusriskis ja siin on oluline juba täna neid riske maandada.

KUIDAS TE JAGATE ENNAST PERE JA TÖÖ VAHEL? MIDA TE KOOS PEREGA TEHA ARMAS-TATE?

On erinevaid aegu: kui töö on väga kõva tempo või kui on pisut leebemaid hetki. Tööst vaba aeg kuulub perele, olen väga perekeskne inimene. Kuna meil on suur aed, võtab see oma osa. Oleme sinna sättinud erinevaid istumiskohti, aga aega

raamatu ja kohvikruusiga seal istuda on viimastel suvedel olnud vähevõitu. Kuna pojad on juba suured, siis neil on sageli juba omad toimetused, kuid perekondlikke tähtpäevi tähistame alati koos. Ja seda ka koos minu vanemate ning õdede ja venna peredega. Meid on kokku päris palju ja nii on põhjust sageli kokku tulla. Jaanipäeval ja suvistel sünnipäevadel mängime võrkpalli. Ka lauamängud on meie peres hinnatud.

MILLISED ON TEIE KOGEMUSED VAIMUPUUDEGA INIMESTEGA?

Mul on ka päris lähedalt kogemusi vaimupuudega inimestega. Tunnen inimest, kelle puue on olnud tema kaaslasest sündimisest saadik ja olnud tunnistajaks, kus üks saatuslik sõit on noore andeka inimese saatust muutnud. Üldisemalt puutusin vaimupuudega inimeste murede ja rõõmudega kokku linnapeana – selles ametis teisiti ju ei saaks. Nüüd näen neid probleeme aga juba palju täpsemalt ja samas terviklikumas pildis. Mõistagi olen ka selles vallas iga päev uue õppija ja kogemuste saaja.

KAS OLETE KUNAGI KAHETSENUD, ET ASTUSITE POLIITIKASSE?

Ei, kahetseda pole põhjust, kuigi töö pole kerge te killast ja sageli ei sõltu tulemus vaid sinu enda panusest. Kuna alustasin nn rohujuuretasandilt, st kohalikust omavalitsusest, siis on mul ilmselt lihtsam mõista eri tasandite seoseid. Samas meenutan alati heaga oma eelmisi ameteid ja inspireerivaid töökaaslasi, tean, et oskan teha veel mitmeid teisi töid. Seega ei arva ma, et oleksin elupõline poliitik.

MILLEST TE UNISTATE?

Mu unistused on mu pereliikmetes. Nende tervis, ettevõtmiste õnnestumine, head suhted ja üksteisele toetumine. Ja kui meie elamise paik on vaba ja kõigile inimestele eneseteostuseks võimalusi ja vajadusel tuge pakkuv Eesti, siis ongi kõik hästi.

MIDA ARVATE VAIMUPUU AJAKIRJAST?

Vaimupuu on üks abiline, mis aitab pakkuda ja edendada eneseteostamise võimalusi. Tore, et nähakse väljakutseid pakkuva elu rõõmsamat poolt. Nii lihtne, isegi loomulik, oleks kurta või nuriseda, kuid lahenduste otsimine, kogemuste ja info

jagamine on see, mis ärgitab aktiivne olema ja otsima väljapääsu vahel ka väga keerulisest olukorrast. Loodan, et Vaimupuu satub üha sagedamini ka nn mittesihtrupi lugemislauale. Nii mõistame paremini, et vaimupuudega inimene on üks meie seast, ta võib olla igaüks meist. Soovin kõigile ajakirja tegijatele, kaastööliste ja lugejatele rõõmsat meelt ja otsivat vaimu.

Kaia Iva Koeru keskkoolis tundi andmas.

KOKKUVÕTE

Kaia Iva on meie uus sotsiaalkaitseminister.

Ta loodab, et tulevikus on rohkem ettevõtteid, kes võtavad tööle puudega inimesi.

Veebruaris avaldas Postimees Käo Päevakeskuse esinduskogu kirja, kus avaldati nõrdimust selle üle, et nende õuele ehitatakse kodu erihoolekandeteenuse saajatele ehk neile, kes varem hooldekodus elasid.

Erihoolekandeteenuseid saab Eestis 2500 inimest ja nende elu on riik parandanud. Samasuguste diagnooside ja puuetega täisikka jõudnud inimesi, kes elavad oma päris kodudes koos sugulastega, on aga tervelt 12 000. Tihtipeale vajaksid nende hooldajad vanuse tõttu juba ise hooldajaid.

Väga paljud neist peredest ei saa ega pole kunagi saanudki mingit tuge erihoolekandesüsteemilt – kuigi seadus ütleb selgelt, et ka kõigil neil oleks õigus saada osa riiklikust erihoolekandest.

Vastab RAIT KUUSE, Sotsiaalministeeriumi sotsiaalala asekanstsler

Fotod: erakogu

Kindlasti ei ole riik oma tegevuste kavandamisel ükskõikne või hoolimatu. Sotsiaalministeeriumi poolt oleme me algatanud mitmeid tegevusi, mis aitaksid mitte ainult hooldekodudes elavaid inimesi, vaid ka neid, kes lähedaste toel on suutelised elama kodus. Me peamegi parimaks, kui inimesed saavad elada võimalikult kodustes tingimustes. Selleks tuleb aga abivajajatele pakkuda erinevaid toetavaid teenuseid. Riigis on korraldatud nii, et selliste teenuste pakkumine peab olema inimesele võimalikult lähedal. Meil pakub riik kodus keskkonnas elamiseks abi ja toetust kohalike omavalitsuste kaudu. Sotsiaalkindlustusamet toetab omakorda riiklike teenuste ja toetustega.

Kindlasti vajavad senisest enam tuge ja ka tähelepanu need pered, kes on oma igapäevase elu sellisel korraldanud, et puudega täisealine pereliige saaks kodus elada. Ilmselgelt on see peredelt eeldanud ras-

Rait Kuuse

kete valikute tegemist. Meil on hea koostöö omastehooldajate esindusorganisatsioonidega ja EPIK-ga, kelle kaasabil otsime lahendusi omastehooldajatele parema tugisüsteemi loomiseks. Loodetavasti juba järgmisel aastal on esimesed lahendused näha. Pere liikmete ja lähedaste abi ei saa asendada, kuid neid saab kindlasti toetada rohkemaga. Usun, et liigume siin ühiselt õiges suunas.

MIKS EHITATAKSE AS HOOLEKANDETEENUSTE MAJA KÄO KESKUSE HOOVI? KUIDAS JA KAS SEE TEIE MEELEST MÕJUTAB KÄO KESKUSE HOOLEALUSTE LIIKUMISVÕIMALUSI?

Hoolekandeteenuste AS töötajad otsivad võimalusi Tallinnasse laieneda, sest praegu on paljud Tallinnast pärit inimesed laiali üle Eesti ning sooviksid Tallinnasse lähedaste juurde tagasi tulla. Erinevate ametite koostöös leiti sobivad krundid ning allkirjastati kokkulepped Tallinna Linnavalitsusega. AS Hoolekandeteenused on avaldanud igakülgset soovi õueala ühiselt ja sõbralikult kasutada ja loodan, et projekti ettevalmistamisel kokkulepped ka saavutatakse.

Uude rajatavasse kodusse saavad esimeses järjekorras teenusele need Tallinnast pärit inimesed, kes täna

elavad kodulinnast väga kaugel. Tulevikus on samad teenusekohad kättesaadavad järgmistele Tallinnast pärit klientidele. Sellised otsused ongi pikaajalised ja peaks andma muuhulgas kindlust ka neile peredele, kes teavad, et nende pereliige vajab tulevikus riigi poolt pakutavat abi ja elukohta.

UIDAS EDENE VAIMUPUUEGA JA PSÜÜHIKA-HÄIRETEGA INIMESTELE MÖELDUD VÄIKSEMATE KODUDE EHITAMINE? KAS SUURTEST KODUDEST (NT VÖISIKU) PLAANITAKSE MINGIKS HETKEKS ÜLDSE LOOBUDA?

Me tahame tõesti suurtest, inimasustusest kaugel asuvatest hooldekodudest loobuda. Üllatusena ei lähe see kergelt. Kuigi me teame, et erivajadustega inimesed peavad saama elada kodustes tingimustes ja kasutada erinevaid avalikke teenuseid ja osaleda tööturul, siis usub suur hulk inimesi endiselt, et erivajadustega inimeste koht ei ole teiste hulgas. Meie sotsiaalministeeriumis nii ei usu ega saa sellise hoiakuga ka leppida. Seetõttu kulub palju aega vaidlustele ja läbirääkimistele, kuid sellest hoolimata on eesmärk selge: suured erihooldekodud asenduvad väiksematega ja need paiknevad tulevikus asulates, kus on ligipääs transpordile, töökohtadele ja muudele kõikidele elanikele mõeldud hüvedele. Küsimuses mainitud Vöisiku suletakse samuti ning aastaks 2020 peaks meie erihooldekanne olema hoopis teist ja inimsõbralikumat nagu kui täna.

Ühes majas osutatakse teenuseid kuni 30 inimesele ja need jagunevad omakorda väiksemateks peresarnasteks üksusteks. Igapäevane elu on sarnane perega: ühiselt otsustatakse, kellel millised kohustused on, mida süüa tehakse, millal poodi minnakse. Toitlustamine ei toimu suurtes söögisaalides, vaid ikka oma perega koos; pesu ei pesta kord nädalas pesumajas, vaid vastavalt pere vajadustele kohapeal. Kõik peavad saama oma võimetele kohaselt areneda ja kaasa lüüa.

Erihooldekodudest kogukondadesse toodud isikutele teenuste osutamine on end juba tõestanud – koos inimesega on leitud sobivaid töid ja vabaaja veetmise võimalusi, mis seni olid keskustest väljas asuvates hooldekodudes kättesaamatud. Muutus on kõikide jaoks suur, kuid ma ei näe ka muud teed tagamaks kaasaegseid tingimusi neile, kes ilma toe ja hooleta üksi hakkama ei saaks.

MIS PLAANID JA TOETUSVÕIMALUSED ON NENDE 12 000 INIMESEGA, KES EI ELA PEREKODUDES?

Saan vastata sarnaselt esimese küsimusega, et hetkel otsitakse lahendusi, millist abi peredele pakkuda. Need inimesed, kes erihooldekandeteenuseid vajavad, saavad neid taotleda ja riigil tuleb planeerida teenuste osutamist selliselt, et vajalikku tuge ka pakkuda. Nagu eelnevalt öeldud, tuleb abi andmise lahendada esmalt kohalikul ja siis riiklikul tasandil. Kuid selge on see, et väljakutsed nende inimeste paremaks toetamiseks on suured.

SUURTE HOOLEKANDEASUTUSTE TÖÖTAJATEL ON MURE, ET NENDE TÖÖKOHAD KAOVAD, KUI TEKIVAD PEREKODUD. MIDA SOOVITATE SUURTE HOOLEKANDEASUTUSTE TÖÖTAJATELE?

Ka perekodudes on head ja kogemustega personali vaja, kindlasti leiavad paljud seni suurtes hooldekodudes töötanud inimesed endale seal uue töökoha. Samuti peab kasvama kodus ja kogukonnas pakutava abi maht ja valik, kogukonnas pakutavate teenuste puhul on tarvis tänaste töötajate panustamist. Sotsiaalhoolekandes suureneb selliste ameti pidajate vajadus aasta-aastalt.

Lisaks teeb AS Hoolekandeteenused töötajate koondamisel koostööd Töötukassaga, kellega koos püütakse leida alternatiivseid töö võimalusi ning vajadusel pakutakse ümberõpet ja muid võimalusi. Eesmärk on ikkagi lähtuda erivajadustega inimestest ja nende olukorra parandamisest. Mõningane muutus ka töökohtade osas on siin paratamatu. ■

KOKKUVÕTE

Sotsiaalministeerium otsib uusi võimalusi, kuidas toetada erivajadustega inimesi, kes elavad oma päris-kodudes.

MIDA TEHA, KUI SU LÄHEDANE ENDAGA ENAM VAIMSELT HAKKAMA EI SAA?

Psüühilised haigused ja intellektipuu võivad tekkida õnnetusjuhtumi tagajärjel või olla päritavad, samuti võib inimene muutuda abituks pikaajalise vale eluviisi või ravimite mõjul. Paljud inimesed jäävad vanaks saades dementseks, neil tekivad mäluhäired ja pettekujutelmad. Sõltumata diagnoosist või selle põhjustest on vaja teada, mida teha, kui inimene ise või tema lähedased tema eest hoolitsemisega hakkama ei saa.

Sotsiaalhoolekandeseaduse järgi peab inimene saama esmase abi kohalikust omavalitsusest ja sotsiaaltöötaja käest.

TEKST: KETRI KUPPER, sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna peaspetsialist ja HELEN TÄHTVERE, sotsiaalkindlustusameti teenuste juht

EESTKOSTE

Kui inimene ei ole võimeline oma tegudest enam aru saama, aga tema elukorraldus nõuab seda (näiteks on vaja teha juriidilisi tehinguid, sõlmida lepinguid vmt), tuleb algatada **eestkoste**, milleks on vaja teha kohtule avaldus. Eestkostja, kelleks on üldjuhul **pereliige või kohalik** omavalitsus, peab hoolitsema, et eestkostetav saaks vajalikul määral ravi- ja sotsiaalteenuseid.

HOOLDEKODUD – ERIHOOEDEKODUD JA ÜLDHOOEDEKODUD

Ööpäevaringsele erihooldusteenusele (erihooldekoju) saamiseks tuvastab sotsiaalkindlustusamet puude raskusastme. Teenuse saamise eelduseks on raske või sügav puue (liitpuue, ebastabiilne remissioon, vaimupuue, psüühiline haigus vmt). Seejärel suunab sotsiaalkindlustusamet inimese sotsiaalse rehabilitatsiooniplaani koostamisele erihooldekandeteenuse vajaduse hindamiseks.

Rehabilitatsiooniplaan on vajalik, sest selles hinnatakse isiku tegevusvõimet ja seda, kas ta vajab

kõrvalist abi, juhendamist või järelevalvet.

Samuti tuuakse ära isiku iseseisvaks toimetulekuks ja sotsiaalseks kaasatuseks vajalikud tegevused. Sotsiaalkindlustusametil on õigus saata inimene rehabilitatsiooniplaani koostamisele ilma järjekorrata.

Pärast rehabilitatsiooniplaani valmimist lisab amet inimese ööpäevaringse erihooldusteenuse järjekorda või suunab vabade kohtade olemasolul kohe erihooldekoju. Siin on sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldaja inimesele abiks nii sotsiaalse rehabilitatsiooni kui ka erihooldekandeteenuse saamisel.

Erihooldekoju saamine võtab aega, mistõttu peavad omaksed leidma lahenduse vahepealseks ajaks. Üks võimalus on **üldhooldekodu**. Selleks tuleb pöörduda kas otse hooldekodu või kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja poole. Omavalitsus valib vastavalt isiku vajadustele sobivaima sotsiaalabimeetme tema elu korraldamiseks seni, kuni vabaneb riigieelarveline erihooldekodu koht. Eestis on ka **tasulisi erihooldekodusid**, kus koha eest tuleb täies ulatuses ise tasuda. Omavalitsus saab abistada üldhooldekodu koha leidmisel ja nõustada perekonda võimalike ajutiste lahenduste leidmisel. Vajadusel võib omavalitsus teenuse rahastamist osaliselt kompenseerida.

Kuna üldhooldekodude kohti napib, juhtub, et lähedased peavad leidma võimaluse **ise oma pereliiget hooldada**.

ERIHOOEDEKODU KOHTUMÄÄRUSEGA

Kui inimese psüühikahäire on niivõrd raske, et ööpäevaringse järelevalve ja hoolduse puudumisel on ta endale või teistele ohtlik, tuleb eeskostjal või omavalitsusel pöörduda kohtu poole taotlusega inimese paigutamiseks erihooldekodusse kohtumääruse alusel. Antud juhul saab otsuse teha vaid kohus, kuna tahtevastase erihooldekodusse paigutamise korral on tegu inimese vabaduse piiramisega.

Sotsiaalkindlustusamet suunab inimese erihooldekodusse kohe, kui kohus on oma otsuse teinud. Kohtu otsuse tegemise kiirus sõltub kohtu töömahust, töökorraldusest ja konkreetse juhtumi asjaoludest.

Sotsiaalkindlustusametil on 46 kohas üle Eesti 29 lepingupartnerit (hooldekodu), kes pakuvad ööpäevaringset erihooldusteenust rohkem kui kahele ja poolele tuhandele inimesele. Lisaks Valkla, kus nüüd on ainult kohtumäärusega suunatud inimesed.

Lasnamäe kodus õpitakse riideid voltima.

Vaimupuudega inimesed õppisid SÄÄSTVALT TARBIMA

TEKST: Katrin Jõgisaar
FOTO: erakogu

2016. aasta oktoobris ja novembris korraldasid MTÜ Vaimupuu ja MTÜ Ökotark Hartsärmängumaksu Nõukogu toetusel säästva tarbimise koolitusi seitsmes AS-i Hoolekandeteenused kodus. Kliendid õppisid igapäevaseid säästva tarbimise oskuseid. Koolitustest võtsid enamas-ti osa tegevusjuhendajad, Sillamäel ka toitlustajad. Sillamäel tõlgiti koolitus ka vene keelde.

Koolitustel õpetati säästma vett, elektrit ja toitu, sortima jäätmeid ning räägiti lihtsustatud keeles taaskasutusest, moest, reklaamist, emotsioonios-tudest jms. Koolituspäevade teemade kohta valmis enne koolitust paberkandjal õppematerjal, mida kodudele jagati. Kui vaimupuudega ja psüühika-

hääretega inimesed oskavad mõistlikult tarbida, siis säästab see nii raha kui ka loodust. Säästmiseks ei pea raha olemust mõistma.

Säästva tarbimise koolitusest võtsid osa paljud hoolekandeteenuste kliendid, kellel tuleb lähiajal hakata elama toetatud elamise teenusel. Neile kuulub koolitus kindlasti tulevases iseseisvas elus ära. Õpitud oskused aitavad hakkama saada igapäevaelus.

Koolitustel räägiti lihtsas, mõnikord ka lihtsustatud keeles. Osalejad said teoorias õpitut kohapeal harjutada, näiteks sortida jäätmeid, õppida keelduma pakkumistest või koostada ostunimekirja.

Koolituste käigus tekkis uudseid ideid. Vaimupuudega inimestele ei ole säästva tarbimise ideed sugugi võõrad, paljudes kodudes juba elatakse võimaluste piires säästvalt. Inimesed on ise välja mõelnud oma lahendusi. Mõnes kodus tegeldakse jäätmete sortimisega rohkem, mõnes vähem. Pea kõigil klientidel on teema vastu huvi, pigem segavad tegutsemist hoolekodude piiratud võimalused.

Koolitusel osalevatest klientidest käivad päris paljud töö, nt koristavad, pakendavad juurvilju, lõhuvad küttepuid. Mõned kliendid, kes oleks soovinud koolitusel osaleda, ei saanud seda teha tööülesannete tõttu.

Küllastades jäätmekäitlusettevõtteid, tekkis mitmel kliendil soov töötada jäätmekeskuses. Kui see soov on jätkuv, siis tuleb koostöös tegevusjuhendajaga hakata uurima, kas seal töötamine on võimalik. Mõned kliendid olid ka eelnevalt jäätmekäitlusettevõttes töötanud, kuid pidanud tööst loobuma teise kodusse kolimise tõttu.

Koolitused toimusid Sillamäe, Tõrva, Võisiku, Rakvere Lille, Väana-Viti, Karula ja Lasnamäe kodudes. Sillamäe ja Sinimäe Kodude kliendid käisid ekskursioonil Uikala prügilas. Rakvere Lille Kodu kliendid külastasid Lääne-Viru Jäätmekeskust. Võisiku, Karula ja Tõrva kodude kliendid tutvusid Tartu sorteerimiskeskusega. Lasnamäe Kodu kliendid uudistasid Tallinna sorteerimiskeskust.

MTÜ Ökotark ühendab keskkonnaportaali Bio-need.ee aktiivsemaid toimetuse liikmeid. Koos MTÜ Vaimupuuga on kavas ka edaspidi korraldada koolitusi ja meediaprojekte ning anda välja harivaid trükiseid.

„MEID EI LIIDA MITTE MEIE HAIGUS, VAID TÖÖTEGEMINE!” Avati uus töökeskus Türil

TEKST: AS Hoolekandeteenused
FOTO: erakogu

Meil on taas põhjust rõõmsad olla, sest avasime äsja uue töökeskuse Türi linnas! Tõsi, töökeskus on tegelikult oma uutes ruumides, Türi endises pangakontoris, juba mõnda aega tegutsenud. 10. veebruaril kuulutasime selle peo ja külalistega ametlikult avatuks.

Türi Töökeskus on üks osa üle Eesti paiknevate töökeskuste võrgustikust. Iga meie kodu lähedal asub kas töökeskus või töötuba, kus on võimalik teha tööd: täita tellimusi (nt katusedetailide sorteerimine ja pakendamine), osutada teenuseid

(puhastusteenindus, abitööd köögis, territooriumi hooldus) ja valmistada erinevatest materjalidest käsitööesemeid. Töökeskused on oluline etapp psüühilise erivajadusega inimeste tööturule liikumise protsessis – see võimaldab neil kaitstud keskkonnas kujundada tööharjumust, arendada tööoskusi ning valmistada end ette avatud tööturule liikumiseks.

Mida tähendab selline võimalus erivajadusega inimesele ning kuidas käisid selleks ettevalmistused Türil, rääkis avamispeol Türi kodu elanik Tamara, kes uues töökeskuses aktiivselt tööd teeb.

Tamara: „Juba terve aasta on meile, Türi Kodu elanikele, antud võimalus töö tegemist uuesti õppida ja tööd teha. Eks ütleb vanasõnagi, et töö kaunistab inimest!

Alustasime tasapisi ja see oli raske! Raske oli end sundida õigeks ajaks kohale minema, raske oli kella kella paigal istuda. Vahel sai hing täis, aga tegevusjuhendajad ei jätnud oma jonni. Tuletasid meile meelde kellaagu ja veensid meid alustatu lõpuni viima.

Tööd alustasime neljanda maja garaažis. Seal oli ruumi väga vähe. Õnneks saabus suvi ja osa töid tegemisi saime teha õues. Väga lõbus oli vatiini noppimine. Puhastatud vatiini toppisime suurde kotti ja kui tuju veel paha oli, siis hüppasime ise ka sinna! Kohe läks tuju paremaks ja teistel oli palju nalja. Poleks uskunud, et koos töö tegemine, omavahel lobisemine ja muusika kuulamine nii tervistav on! Saime rääkida oma muredest ja rõõmudest, oma mälestustest ja saime üksteisega lähedasemaks. Meid ei liida mitte meie haigus, vaid töötegmine. Õppisime tundma üksteise väärtusi, õppisime üksteisest lugu pidama.

Alates oktoobrist avanes meil võimalus tulla tööle siia – endistesse pangaruumidesse. Milline rõõm – enam ei pea üksteisest mööda trügima, keegi ei pea õues töötama, kõik asjad on käe-jala juures!

On tore, et saame koos tegevusjuhendajatega pidada kohvipause. Püüame oma tööruumid korras hoida, sest see koht on meie jaoks muutunud sama tähtsaks kui kodu. Siin on ka võimalik vabaneda stressist – me kutsumegi töökeskust stressitoaks! Nalja saab siin ka, eriti, kui tänavalt inimesed tule-

vad hambaarste otsima või kui keegi tuleb vanast harjumusest pankka.

Tuleme siia rõõmuga ja mitte ainult tööpäeva hommikul, vaid ka veel pärast lõunat. Meile meeldib siin! Täname kõiki häid inimesi, kes meile selise võimaluse on andnud!“

Türi töökeskuses käiakse tööl kahes vahetuses. Pikaajalise kaitstud töö teenust pakume viiele inimesele ja töövõtulepinguga käib tööl kuus Türi kodu elanikku, kokku käib siin 11 klienti.

Meie tütarettvõte, SA Hea Hoog, pakub tänavu pikaajalise kaitstud töö teenust 9 maakonna 10 asukohas. Nii saab võimetekohast tööd teha 135 erivajadusega inimest, neid abistab 28 tegevusjuhendajat. ■

Hetk avapeolt.

Töökeskuse päevakava

9.30 ~ 10.45	tööaeg
10.45 ~ 11.00	puhkepaus
11.00 ~ 12.00	tööaeg
13.30 ~ 14.45	tööaeg
14.45 ~ 15.00	puhkepaus
15.00 ~ 16.00	tööde lõpetamine ja koristamine

Töökeskuse päevakava.

Avapeol võttis sõna Türi Kodu elanik Tamara.

Töökeskuse kliendid.

Tüüpiline hetk bussireisilt - bussijuhid parandavad bussi.

BUSSISEIKLUS HORVAATIAS

TEKST: Kahro Ader, Rapla Vahtra Tugikeskuse klient
(kirja pani AGE ILUMAA, Rapla Vahtra Tugikeskuse
tegevusjuhendaja)
FOTOD: Erakogu

Reisil käisime 4 keskusega: Rakvere, Viljandi, Rapla ja Pärnu. Grupp oli 75 inimest. Sõit algas Raplast kell 7.15.

I peatus oli Läti piiril. Seejärel sõitsime läbi Leedu, kus oli II peatus 19. km-l söögikohas. Seal sõime ja istusime õues. Öhtuks jõudsim Poola, kus magasime hotellis. Aigar ja Ahti magasid endises kaalumajas.

Hommikul jätkus sõit Tšehhi poole. Kahjuks Tšehhi me ei jõudnud, sest buss läks Poola kiirteel katki. Seisime ja ootasime, mis edasi saab. Meile tuli appi politsei, kes aitas asendusbussi leida. Õues oli väga palav. Osad inimesed pidasid silla all piknikut, osad jalutasid vees. Kui asendusbuss tuli, siis sõitsime uude Poola hotelli. Saime toad kätte.

Osad inimesed olid jõudnud juba duši all ära käia ja mõnel oli öösärk juba seljas. Natukese aja pärast helistas Itta Agele, et kolige nüüd uuesti välja, buss sai korda ja sõidame edasi. Ootasime kohvritega õues.

Siis tuli uus kõne, et buss läks uuesti katki ja me ei sõida kuskile. Kolisime jälle hotelli sisse. Bussijuhid remontisid bussi öö läbi. Hommikusöök oli väga rikkalik.

Lõuna paiku jõudsim Horvaatiasse, kus külastasime Plitvice loodusparki. Seal on palju järvi. Sõitsime kahe laevaga järvedel ja jalutasime saarel. Nägime palju koskesid. Pärast seda sõitsime suure laevaga edasi, jõudsim söögiplatsi, kus ostsime suveniire ja sõime. Jätkus jalutuskäik kõige suurema kose juurde, kus mina ja Ahti olime kõige ees lipuga. Lõpuks jalutasime bussini.

Sõit jätkus. Öhtul pimedas jalutasime Zagrebi linnas. Öösel jõudsim Kleki linna, kus magasime 3 ööd.

Esimesel hommikul sõitsime läbi Bosnia Herzegovina Dubrovnikusse, kus käisime linnamüüri peal jalutamas. Pärast jalutuskäiku sõitsime tagasi hotelli. Natuke puhkust ja siis viidi meid paadisadamasse. Sõitsime 4 paadiga ja terve tee laulsime. Meie paadi kapten oli krutskitega. Küll sõitsime pilliroogu ja siis sõitsime teistest mööda, siis tegime auringe ja lõpuks jõudsim restorani. Restorani omanik võttis meid sõbralikult vastu. Natukene saime saarel ringi vaadata ja siis kutsus peremees meid lauda. Lauale kanti liudadega kartuliputru ja pikki vorste ja väikesi vorste ja kanaliha ja sealiha ja salatit. Kannudes oli vesi, värske apelsinimahl ja vein. Kui midagi sai otsa, toodi kohe juurde. Magustoiduks toodi meile suured vaagnad arbuusi. Peale sööki läksid paadi kaptenid pilli mängima ja laulma. Meie saime tant-sida mitu tundi järjest. Öösel sõitsime jälle hotelli.

Teisel hommikul pidime ärkama ja jäätisekohviku juures kokku saama. Läksime jahisadamasse. Seal ootasid meid 1 suur jaht ja 2 väikest jahti. Mina sain väikese jahi peale. Julgemad said ees jahinina peal päikest võtta. Merereisi ajal pakuti meile kalapasteeti saiaga, arbuusi ja jooki – vesi, apelsinimahl ja vein. Sõitsime ühele saarele, kus jalutasime linnas, siis sõitsime edasi järgmise saareni. Seal käisime ujumas ja võtsime päikest. Ester Viljandist astus merisiiliku peale ja sai okkad jalga. Kapten kutsus meid laevavilega sööma. Kapten oli valmistanud meile sinikarpe, kala ja salatit. Jälle pakuti vett, mahla ja veine. Magustoiduks oli taas palju arbuusi.

Öhtul sõitsime jahtidega tagasi hotelli juurde. Ahti, Tarno, Kadri, Ingrid, Mati ja Linda käisid jäätisekohvikus kohalikku jäätist söömas.

Kolmandal hommikul nautisime tagasisõitu, kus käisime Postoinja koobastes rongiga sõitmas.

Suund oli jälle Tšehhi poole. Austrias läks meil buss jälle katki. See juhtus põldude vahel. Giid helistas igale poole, et abi saada. Lõpuks ei võtnud Austria politsei enam giidi telefonikõnet vastu. Lõpuks giid ütles, et peame bussis ööbima, asendusbuss tuleb hommikul 5.30. Abi saabus kell 8.00 päästeameti poolt. Merle läks koos päästeameti meestega välja nõu pidama. Päästeamet näitas, kustkaudu minna lähimasse bensujaama (2 km). Päästeamet saatis meid kogu aeg autoga ja viis tagumisi inimesi autoga edasi. Siis ta pani tee kinni, et jalakäijad üle saaks. Ootasime oma bussi. Kes tahtsid, said istuda meie bussis ja oodata asendusbussi, mis pidi tulema kell 12.00, tuli aga 14.30. Bussis oli kohti 60 ja meid oli 77. Osad istusid kolmekesi ja osad põrandal. Lõpuks saime Tšehhi hotelli. Ülemus tõi lennukiga käigukasti Viini. Bussijuhid remontisid jälle öö läbi bussi. Järgmisel hommikul algas sõit kodu poole. Ema palus Eval pilti teha. Eva küsis, et kust välku tuleb. Ema ütles, et välku ei tulegi, aga pilt on juba ammu tehtud. Kokku tuli 28 pilti.

Poolas käisime Musta Madonna kirikut vaatamas. See oli väga suur. Viimase öö magasime Poola hotellis. Hommikul tänasime bussijuhte Vladimirit ja Janošit ning giid Merlet hoolitsuse eest. Lõpuks jõudsim Pärnusse, siis viisime Viljandi inimesed ja siis jõudsim Raplasse.

Väga seiklusrikas reis. Reisiseltskond oli väga sõbralik ja lõbus. Keegi ei virisenud.

Suur tänu sulle, Merle, et sa hoolitsesid meie eest nagu oma ema, ükskõik, kas buss oli katki või mitte.

Head vaprad bussijuhid, olgu teil järgmine kord õnnelikum käsi, et buss rohkem katki ei läheks. Puhake ikka ka. Te tegite parimat, mis võimalik oli! ■

Buss läks jälle katki. Saime asendusbussi.

Ööbimiskoht Dalmaatsia rannikul.

Rapla Vahtra Tugikeskuse seltskond.

KOKKUVÕTE

Viis keskust käivad igal sügisel ühiselt bussireisil Euroopas.

Seekord viis tee Tšehhimaale ja Horvaatiasse. Palju elevust tekitas pidev busside remont.

Toivo Niiberg

KUIDAS TULLA TOIME LIIGSE INFOTULVAGA

TEKST: Toivo Niiberg
FOTO: erakogu

Tänapäeval voolab infot sisse nii uksest kui aknast, televiisorist, raadiost, arvutist ja nutiseadmetest. Selline infotulv hakkab varem või hiljem meis pingeid tekitama. Ei tea enam, mida kuulata-vaadata, keda uskuda ja mida mitte... Mõni on kogunud endale üle tuhande Facebooki sõbra, kelle sõnumid tuleks läbi lugeda ja neile jõudumööda vastata. Samas ei pruugi enam aega jääda tõeliste sõprade, pereliikmete ja lähedaste jaoks – tekivad uued pinged ning südametunnistuse piinad, möödarääkimised, eemaldumised ja muud asjatud probleemid.

Liigne infotulv mitte ei paranda, vaid halvendab mälu. Paraku pärsib liigne infotulv püsivate ja tõeste teadmiste tekkimist ka siis, kui sõnumid on siiski positiivsed ning õpetlikud. Nii juhtub, et me ei suuda saadud infos süveneda. Inimene kuuleb juba oma olemuselt seda, mida tahab kuulda. Seega tekitab liigne ja ka igati õige info juba iseenesest valet infot, kinnitades sageli valesid veendumusi ja pooltõdesid. Meil lihtsalt ei ole enam aega korralikult kõike mõttega läbi lugeda. Kiire lugemine läheb

märkamatuks üle sirvimiseks, kus loeme üle rea või üle lehekülje. Siit esimene nõuanne: tuleb hoolikalt valida, mida lugeda ja mida mitte. Info hankimiseks piisaks vabalt paarist tele- ja ühest raadiokanalist, mõnest oma tööst või hobist lähtuvast ajakirjast ning ühest-kahest ajalehest.

Lisaks infotulvale kaasnevad netisuhtlusega identiteedivargused, küberkiusamine, inimeste vahelise silmast silma suhtluse kadumine, haavatavus ja ebatõese info levik. Facebooki sõpru tuleks võtta eelkõige kui tuttavaid, keda samuti tuleks grupeerida huvigruppidesse, kellega suhtlemine aitaks sul olla edukam oma töös ja hobides, mitte aga eraelus. Facebook ei ole koht, kus raiskame aega teiste mahategemiseks ja enda üles upitamiseks. Pealegi ei pruugi Facebooki sõber olla üldse seda sugu, nägu ja tegu, kellenäe ta ennast sulle esitleb – ole väga ettevaatlik! Blogipostituse kirjutamise juures on oluline teada, kellele sa kirjutad ning miks sa seda kirjutad. Oluline on ka, millist pildimaterjali lisad ning kui hästi on tekst liigendatud. Kasuta lühikesi ja arusaadavaid lauseid. Püüa edastatav info kirjutada lahti 5-10 lausega, sest keegi ei jõua pikemat „romaanit“ läbi lugeda. Peagi näed, et ka sulle vastatakse samaga. Kui vaja, on ju alati võimalik liigselt jutukad, õelad ja valelikud facebooklased ning muidu blogijad blokeerida.

Infotulvas on ka ametialased erinevused. Ühest värskest rahvusvahelisest uuringust selgus, et 60 protsenti kontoritöötajatest tunneb, et ei saa oma tööülesannetega hakkama, kuna suur osa päevast kulub erinevat laadi informatsiooni sorteerimiseks. Suur osa infost jõuab töötajateni e-posti kujul ja juba varasemast on teada, et päevas saadetakse ligi 250 miljardit e-kirja. **Piir, kui palju e-kirju inimene päevas läbi töötada jõuab, on 50 juures.** Liigne infotulv väsitab aju ja tekitab stressi. **Paljud kontoritöötajad tunnistavad, et nad ei suuda eristada olulist infot ebaolulisest ning lisaks valdab neid hirm, et tähtis teave jääb märkamata või läheb kaotsi.** Tänapäevane arvutitehnoloogia võimaldab palju ka sissetulevat infot sorteerida ja blokeerida, see osutub päev-päevalt üha vajalikumaks netiteenuseks.

Uuringud on näidanud ka, et liigne töö või mäng arvuti taga või televiisori ees suurendab inimese agressiivsust, passiivsust, süvendab üksindust ja üksildustunnet, pealiskaudsust ning pärsib lastel ka kõne arengut. **Kõik valikud on ju ikkagi eelkõige sinu enda teha ja vägisi ei saa sind keegi naljalt arvuti taha naelutada.**

Õpi infos orienteeruma, aga ära sellesse upu!

KOOK „KEVAD SÜDAMES“

Küpsisetort tundub olevat väga tavaline maiustus. Kevadel aga pole miski tavaline!
See kook on lihtne, ent ebamaiselt maitsev!

VAJA LÄHEB:

1 PK HELEDAID VANILJEKÜPSISEID

2 PK ŠOKOLAADIKÜPSISEID

1 PURK KIVIDETA MURELIKOMPOTTI

4–5 BANAANI

2 BANAANIMAITSELIST KOHUPIIMATORU

1 VÄIKSEM TAHVEL ŠOKOLAADI KAUNISTAMISEKS

2. Võta madalam kausike, pane sellesse kokkuvolditud majapidamispaber ja tõsta sellele murelid. Majapidamispaber imab murelitelt liigse vedeliku.

3. Teise kausikesse vala kompotiveelik. Siin hakkad küpsiseid immutama.

4.

4. Võta sobiv koogivorm või säilituskarp. Kasta vaniljeküpsised ükshaaval kompotivedeliku sisse ja lao vormi põhja üksteise kõrvale.

Võid ise valida, kas alustad šokolaadi- või vaniljeküpsistest. Peaasi, et järgmine kiht oleks teist värvi.

NB! Mõttele hoolega, kui laia ja kõrget torti soovid teha. Meie tegime kolmekihilise, see on piisav kõrgus. Igas kihis oli 12 küpsist.

5.

5. Kata küpsised banaaniviiludega.

6.

6. Pigista küpsistele torust kohupiimapastat, tasanda lusikaga.

7.

7. Poolita murelid ja „istuta“ need ühtlaselt kohupiimapasta sisse.

8.

8. Lao üks kiht kompotivedelikus niisutatud šokolaadiküpsiseid, lao sellele banaaniviilud, kata kohupiimakreemi ja poolitatud murelitega. Viimasele küpsisekihile ära mureleid lao (jäävad ainult banaan ja kohupiimapasta).

9.

9. Kaunista kook riivitud šokolaadi ja küpsisepuruga. Meie kasutasime südamete saamiseks piparkoogivorme. Kui sul neid pole, võid ise paberist või papist vormid meisterdada. Kas südamekujulised või hoopis teistsugused – valik on sinu! Aseta vorm koogile ning raputa riivitud šokolaad vormi sisse, seejärel eemalda ettevaatlikult vorm.

10.

10. Lase koogil vähemalt neli tundi külmkapis seista, et küpsised jõuaksid korralikult läbi imbuda.

Naudi kooki rõõmsa meele ja heade sõprade seltsis!